Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1186 — ԻԶՄԻՐ 23|6 ՅՈՒՆԻՍ 1913 — ԿԻՐԱԿԻ

طاشنك
يوميه غزته
صاحب امتيازی: هراند ماموريان : ازمير

'TACHINK,,
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

# ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

| | Տրկ. | Վեց. | Եռ. |
|---|---|---|---|
| Իզմիր | 80 | 40 Ղր. | 20 |
| Պոլիս եւ Գաւառ | 80 | 40 Ղրշ. | |
| Արտասահման | 25 | 13 Ֆր. | |

Նամակներ պէտք է ուղղել՝ Խմբագր. «ԴԱՇԻՆՔ»ի
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ - ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien «TACHINK»
Rédacteur - Directeur
HRAND MAMOURIAN - SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

## ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊԱԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՄԸ

Բոլոր եկող գացող Վարչապետներն ու Ներքին գործոց Նախարարները Հայոց վիճակին բարեփոխման. և առհասարակ Հայաստանի բարենորոգմանց խնդրոյն շուրջ այնչա՜փ բաներ ըսած, այնչա՜փ խոստումներ ըրած են— առանց սակայն կատարուած ըլլալու—որ մենք, բնական է, չէինք կարող առանց հետաքրքրութեան մնալ և զանց ընել օրուան Ներքին գործոց նոր Նախարար Թալէադ պէյի կարծիքն ալ իմանալու, որ կարծիք ըլլալէ աւելի պաշտօնական խոստում մը կը թուի ըլլալ. քանի որ պաշտօնական այցելութեան մը առթիւ է որ կը տրուի։

Վերջացող շաբթուանս ընթացքին Թալէադ պէյ փոխադարձ այցելութիւն տուած է Հայոց Պատրիարքին և ունեցած է անոր հետ խիստ կարեւոր տեսակցութիւն մը։ Դիւրին է կռահել թէ խօսակցութիւնը շուտով պիտի դառնար Հայաստանի վեց նահանգներու բարեկարգութեան շուրջ։

Նախարարը ի մէջ այլոց ըսած է Ս. Պատրիարքին սա հարցման ի պատասխան թէ՝

—Ի՞նչ է կառավարութեան տրամադրութիւնն Հայաստանի մէջ գործադրուելիք բարենորոգումներու մասին, քանի որ այդ բարեկարգութիւնները պիտի կատարուին կեդրոնացման սիստեմով, ինչ որ կը նշանակէ թէ նորէն բան մը պիտի չըլլայ։

Նախարարը պատասխանած է.

— Կառավարութեան ծրագիրները պատրաստուած են ապակեդրոնացման սկզբունքով և բարեկարգութիւնները պիտի հիմնուին ապակեդրոնացման վրայ։ Ձեր Սրբազնութենէն կը խնդրեմ որ մեզի օգնէք, և անանկ բան մը ընենք, որ Եւրոպական տէրութիւնները չմիջամտեն։

Ինչպէս կը տեսնենք, ապակեդրոնացումը, որ այս երկրին մէջ խրտուիլակի մը պէս ցոյց կը հալածուէր, հիմա, առաջին անգամն է որ պաշտօնապէս ոչ միայն կը յայտարարուի Նախարարի մը բերնով, այլև կըսուի թէ կառավարութեան ծրագիրները պատրաստուած են եղեր ապակեդրոնացման սկզբունքով։ Անիկա մեզի քիչ մը կը չփոթէ տրուած խոստումին հանդէպ կասկածոտ չըլլալու մէջ։

Թալէադ պէյ կառավարութեան այս ծրագիրը պարզելով զարմանալի հակասութեան մը մէջ կը դնէ օրուան կառավարութիւնը որուն մէկ ներկայացուցիչն ալ ինքն է։ Զէ՞ որ նոր Վարչապետ Սայիտ Հալիմ փաշա կառավարութեան և ներկայ Դահլիճի ծրագրի մասին արդէն յայտարարեց որ, թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին գործերու մէջ նախորդ վարչապետ Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի դահլիճին ծրագրէն պիտի չի շեղի։ Նախորդին օրով ապակեդրոնացման խնդիր կա՞ր, և ե՞րբ լսուեցաւ, որ հիմա ապակեդրոնացման խօսքեր կըլլան։

Եւ յետոյ, եթէ նոյն իսկ ապակեդրոնացման դրութեամբ պիտի կատարուին Հայաստանի մէջ գործադրուելիք բարենորոգութիւնները, անիկա դարձեալ ի՞նչ տարբերութիւն կրնայ ունեցած ըլլալ մեզի համար, եթէ այդ ապակեդրոնացումն ալ կեդրոնացումն ալ Եւրոպական քօնթրօլին տակ չըլլայ։ Մեզի համար կարեւորը Եւրոպական հակակշիռն է, և ո՛չ թէ կեդրոնացումի և կամ ապակեդրոնացումի դրութիւնը։

Դրութեան ձեւը փոխելով վիճակ մը չի փոխուիր. ոչ ալ հիւանդ մը աջ կողին վրայէ ձախ կողին վրայ պառկեցնելով վիճակափոխութիւն տեղի կունենայ. կարեւորը անճարակ բժիշկին փոփոխութիւն ընելուն մէջ կը կայանայ, կամ գոնէ այդ անճարակ բժիշկին քով վարպետ և հեղինակաւոր բժիշկ մը հրաւիրելուն մէջ է։

Թալէաթ պէյը կրնայ քաջապէս համոզուած ըլլալ թէ մեր ուզածը ո՛չ ապակեդրոնացում է և ո՛չ ալ կեդրոնացում, այլ բարեկարգութիւն է, բարենորոգում է։ Կեդրոնացումով չա՞տ կրցանք կառավարուիլ որ ապակեդրոնացումով կառավարուելու դրութիւնն ալ կուզենք որդեգրել։ Եւ յետոյ ապակեդրոնացման համար ունի՞նք անանկ տարրեր, որոնց վրայ կարենանք յոյս դնել որ այդ նոր դրութեան մարզը պիտի ըլլան։

Թալէադ պէյ կըսէ Հայոց Պատրիարքին որ օգնէ իրենց և «անանկ բան մը ընեն որ եւրոպական տէրութիւնները չի միջամտեն։» Միայն չի ըսեր թէ այդ «անանկ բանը» ի՞նչ տեսակ մեզի անծանօթ նոր բան մը պիտի ըլլայ, ի՞նչ նոր դրութիւն մը պիտի ըլլայ մինչև հիմա եղածէն տարբեր։ Լաւ չէ՞ր ըլլար որ Թալէադ պէյի բարեկարգութեան այս նորընծայ ծրագիրը մանրամասն պարզուէր և անկէ ետքը միայն մենք բաղդատութեան դնէինք թէ՛ ապակեդրոնացմա՞ն դրութեամբ բարենորոգումները մեզի նպաստաւոր են թէ եւրոպական հակակշիռով գործադրելի բարենորոգութիւնները։

Թալէադ պէյ ապակեդրոնացում խոստանալով նոր հրապոյր մը կուզէ դնել Հայոց Պատրիարքարանը իր կո՞ղմը շահելու և զայն անջատելու Եւրոպայի մէջ գործող Հայկական Յանձնաժողովէն, որ Հայոց Կաթողիկոսին և ընդհանուր Հայութեան ներկայացուցչութիւնը կը մարմնաւորէ։ Չենք կարծեր թէ Պատրիարքարանը այս պարագային լիազօրութիւններ ստանձնէ և հրապուրուի եղած այս նոր փորձիչ խոստումէն։

Թալէադ պէյի, ինչպէս բոլոր կառավարական շրջանակներու, ամբողջ վախը կը կեդրոնանայ եւրոպական տէրութիւններու միջամտութեան մէջ։ Բայց ըլլալիքը նոր բան մը չէ արդէն և ոչ ալ մենք Հայերս ենք որ այդ միջամտութիւնը կը հրաւիրենք Թուրքիոյ գործերուն մէջ։ Թուրքիա Եւրոպայի հետ դաշնագրութիւն մը ունի՝ երկիրը բարեկարգել չկարենալու պարագային անոր միջամտութիւնը իբր օժանդակութիւն հրաւիրելու պայմանաւ։ Այդ պայմանը ոչ Հայերս դրած ենք, և ոչ ալ միմիայն Եւրոպան, այլ Թուրքիոյ և Եւրոպայի համախորհուրդ գործակցութեամբ եղած բան մըն է։ Երեսուն և հինգ տարիներէ աւելի է որ Թուրքիա կա՛մ չէ կրցած, կամ չէ ուզած այդ բարենորոգումները ի գործ դնել, և հիմա Արեւելքի վերջնական խաղաղացումին համար բարեկամաբար Թուրքիոյ խորհուրդ կը տրուի որ Եւրոպան աջակցի իրեն։ Ուրեմն ինչո՞ւ Թալէադ պէյ կուզէ և կըսէ որ «անանկ բան մը ընենք որ եւրոպական տէրութիւնները չմիջամտեն։»

Ինքն է օրուան Ներքին գործոց Նախարարը. ինչո՞ւ այդ «անանկ բանը» ընելու չի ձեռնարկեր անմիջապէս, որ Եւրոպայի բերանը գոցէ և ձեռքերը կապէ։ Ապակեդրոնացումո՞վ կուզէ Հայաստանը բարեկարգել, թող ընէ։ Բայց խոստումով և նոր հրապոյրով չի յաջողիր։ Գործ կուզենք, գործ, Թալէադ պէյ...

Փ. Բ.

## ՀԱՅԵԼԻԻՆ ՄԷՋ

Եթէ Վիէննական ու Աթէնական աղբիւրներէ հասած հեռագիրներու հաւատ ընծայել պէտք ըլլայ, արդէն պատերազմը երէկուան դաշնակիցներու միջև սկսած է։ Եւ ոչ միայն սկսած է այլ նաև սերպերն ու յոյները յաղթանակէ յաղթանակ կ'սուրան ու տարօրինակ չէ՞ որ մինչև հիմակ Սօֆիա չեն հասած....։

Զարմանալի չպիտի ըլլայ սակայն եթէ քանի մը օր վերջ հեռագիր մը հասնի այս լուրն աւետող, ու ո՛վ որ կուզէ ազատ է հաւատալու։ Վիէննական ու Աթէնական թղթակիցներու ու խմբագիրներու լուրերու մթերանոցներն անսպառ են ու միևնոյն ժամանակ ալ անոնք բեղուն երևակայութեամբ մը օժտուած են։

Թուրքօ-պալքան պատերազմի սկիզբէն ի վեր մասնաւոր ուշադրութիւնս գրաւած էր պուլկարական աղբիւրներու չորութիւնը, այնպէս որ Պելկրատէ, Աթէնքէ, մանաւանդ Աթէնքէ անկուշտ ու կուռ լուրեր կ'հասնէին ու կ'դիւցազներգէին հելլենական յաղթանակներու անսպառ տողանցումը, նոյն իսկ Սելանիկն ու Եանեան դեռ չգրաւած, կատաղի պատերազմէ մը ետք անոնց գրաւումը կ'կանխէին, անդին Սօֆիայէ կամ պուլկարական աղբիւրէ լուր մը, նշոյլ մը չէր ցոլար և օրեր ու շաբաթներէ վերջ եւրոպական թերթերէ կ'իմանայինք պուլկար բանակին շարժումները, յառաջխաղացութիւնները։

Նոյնը կ'պատահի նաև հիմակ, սերպերու ու հելլէններու յաղթանակները կ'սկըսինք կարդալ, նոյն դրութիւնն է որ կը շարունակուի, նոյն մեծխօսիկութիւնն է որ կ'յանկերգուի։

Բայց որքան ալ կարևորութիւն չունենայ ներկայ պայքարներուն վճռական ելքը մեզի համար, եթէ երբէք լրջօրէն ու պաշտօնապէս պատերազմի բռնուին երէկի դաշնակիցներն ու զինակիցները, հելլէններու ու սերպերու չփացածութիւնն է որ ուշագրաւ կ'դառնայ և հետզհետէ տարօրինակ համեմատութիւններ կ'առնէ, քաջլերուելով եւրոպական պետութեանց երկուքի բաժնուած մեծ հատուածներուն աններդաշնակութենէն։

Անուրանալի ճշմարտութենէ մը աւելի, մեր առջեւ է սա իրողութիւնն թէ առանց Պուլկարիոյ, այսօր ոչ Հելլէնն, ո՛չ Սերպն և ոչ ալ Սև-լեռն պիտի կրնային քայլ մը յառաջանալ, իրենց երազին մէջ անգամ չէին կրնար երևակայել թէ Թուրքիոյ դէմ ցցուելու յանդգնութիւնն պիտի տային ի բնէ իրենց ու այս այսպէս ըլլալէ ետք այսօր կ'ելնեն տնկուելու Պուլկարիոյ առջև ու չընդունելու Թրքօ-պալքան թշնամութիւններէն առաջ կնքած իրենց դաշնագիրը....։

Թուրքէ ունենալէ յետոյ կամ բնաւ ունենալու չէ կամ այս տեսակէն ունենալու է։

Ոմանք որքան ալ յոռետես ըլլան, մասնակից չեմ կրնար ըլլալ անոնց, միշտ լաւատես եմ այս խնդրոյն շուրջ ու այն հաստատ համոզումն ունիմ, թէ վերջին պահուն առանց պաշտօնական պատերազմի մը պիտի կարգադրուի ամեն բան, գէթ առայժմ։

Օր մը ու թերևս ալ շատ հեռու չէ, անթեղուած կայծը պիտի բորբոքի, պիտի բոցավառի, երբ պարագաները ձեռնտու ըլլան ու ընդհանուր չփոթութիւն մը յարմար առիթն նկատուի պալքանեան մանր տէրութիւններու կողմէ, մինչև այդ ժամը պիտի չթողուն որ անհանգիստ ընեն եւրոպական մրափող զինեալ խաղաղութիւնը....

ԵՍ

## ԿԱՐՃ ԽՕՍՔԵՐ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Տօք. Գառէլի շուրջ.— Իր ծագումը.— Իր մեթոտները.— Իր կենսաբանական գիւտերը։

Գ.

Ես ձեզի ցոյց տուի, —Ո՛հ, շատ գէշ կերպով, կը զգամ ատիկա,— ինչ տրամաբանական շղթայի հնազանդած էր մեր հայրենակիցը։ Հիմայ պէտք է ես ձեզի յայտնեմ իր մեթոտները։ Մի խռովիք, նուազ խրթին պիտի ըլլայ ան։

Ամէնքդ աւելի կամ նուազ, լսած էք ամերիկացի երկրաչափ Պ. Թէյլըրի մասին, որ հուժկու արուեստ մը ստեղծելով մարդկային մեքենային վրայ նուազագոյն ժամանակով ու ջանքով առաւելագոյն արդիւնք ձեռք կը բերէ։ Գիտակցաբար կամ ոչ, Պ. Գառէլ կը թուի «Թէյլըրիզմ»է ներշնչուած ըլլալ, ըսել կուզենք որ իր օբերասիոններուն մէջ, ոչինչ կը թողուի դիպուածին, ամէն շարժում կ'ուսումնասիրուի և ամէն մէկուն կը տրուի իր պատշաճ դերը։ Հետապնդուած նպատակին չաջակցող ոչ մէկ ձեռնարկ։ Արդիւնքի այս առաւելագոյն չափը ձեռք բերելու համար ձեռնարկած է այն ամէն տարօրինակ մեթոտներուն որոնցմէ բարիք մը կրնայ յուսացուիլ։ Բառը իրեն մատակարարած է յաջորդական սենեակներու գաղափարը զոր իսկ և իսկ պիտի տեսնենք։ Բօլ Պէրթէն փոխ առած է թաքուն կեանքին և գործարաններուն ցուրտէն պաշտպանելուն հետ յարաբերութիւն ունեցող բաները։ Իր գործին այս անկիւնը թերևս ամէնէն խոնարհն է, բայց և այնպէս գիս ամէնէն շատ կը հիացնէ։ Գիտութեան մէջ ոչինչ կարժէ երևակայել։ Ո՞վ է որ ամէն օր գաղափար մը չի ծնիր։ Բայց գտնալ մեթոտ մը դարբնել, գտնալ հարցաքննել Բնութիւնը առանց վիրաւորելու զայն, վերջապէս հակառակիլ անոր՝ չրթունքները թուլցնելու համար, ահա՛ սարսափելին...

Եւ սակայն, մտնենք Պ. Գառէլի աշխատանոցէն ներս, և դիտենք անոր գործելակերպը. ատիկա ամէն խօսքէ աւելի նշանակալից է։

Ահաւասիկ շուն մը որուն քնաբեր չնչերակէն մաս մը պիտի հանուի և տեղը երակ մը պիտի դրուի։ Կենդանին բերուած է առաջին սենեակ մը ուր զօրաւոր օգնական մը զայն կը բռնէ ու անոր թմրեցուցիչ մը տալով երկրորդ սենեակը կը փոխադրէ ուր կենդանին կ'անզգայանայ։ Ասկէ երկու վայրկեան վերջը, երրորդ սենեակ մը կը տանին զայն ուր գործողութեան համար պատրաստութիւններ կ'ըլլան։ Հոս կը միջամտեն կին օգնականները, թուով չորս, երիկ մարդոցմէ աւելի փափուկ, աւելի ճարտար և աւելի հնազանդ։

Սեւլֆիւր տը Սօտիոմի միջոցաւ զոր մեր նազելաշուքները կը գործածեն աղուամազերը հանելու համար, անոնցմէ մէկը կենդանիին մազերը թափել կուտայ, ամէն կերպով անոր մորթը սրբել զգուշանալով, անկէ վերջ Թէնթիւր Տիօտով կը ծածկէ մազերը թափուած մասը և հոն կը դնէ չեզոքացած պահպանող բարձիկ մը։ Ենթական վերջապէս կ'անցուի այն սենեակը ուր Պ. Գառէլ կը սպասէ։ Իր առաջին օգնականը Օր. Լէւ կանուխէն ամէն բան պատրաստած է։ Գործողութեանց այս սրահը 2, 40 մեթր բարձրութեամբ մոխրագոյն ներկուած է.

ամէն ինչ որ կը գտնուի հոն չէզոքացած է և ուստի կարելի է անոնց դպչիլ առանց վնասուելու։

Դիտուած ըլլալով որ գոհարավաճառները իրենց քարերը արժեցնելու համար մուգ գոյն ունեցող թաւիշներու վրայ կը զետեղեն, Պ. Գառէլ բոլորովին սև բարձիկներ ու պաստառներ կը գործածէ, որոնք ապակեւոր առաստաղէն թափանցող լոյսին տակ դուրս կը ցայտեցնեն միսերուն մանրամասնութիւնը։ Իսկը ինչ պէս նաև իր օգնականներին սեւեր հագած են։ Իր քովը կը գտնուի սղագիր մը որ գործողութեանց ամենափոքր մանրամասնութիւններն անգամ կ'արձանագրէ։ Եթէ անյաջողութիւն մը կենայ, այն ատենագրութեան դիմելով կարելի կըլլայ հասկնալ թէ ուր և երբ սխալը յառաջ եկած է։

Վէրքը գոյացնելով. Րինկըրի արենաջուրով կը լուան, որ կը պարունակէ, աղէն ղառ, քիչ մը բոթաս և կիր. զայն վազլինով կը ծեփեն, յետոյ անոր եզերքները կը չրջապատեն ճարպի սև մետաքսով։ Ասիկա ընելէ վերջ արեան ընթացքը կը կեցունեն աքծանի մը միջոցաւ և քնարբեր երակը երկու մասերու կը բաժնեն։ Այս պահուն կը բացուի այն տուփը որ կը պարունակէ վազէլինի թիւպի մը մէջ երակի կտորը, ցուրտէն պաշտպանուած, Բօլտ-ստորէյճով. Թիւպը կը կտրուի և կը կարուի այս երակին ամէն մէկ ծայրը բաժնուած և լաւ լուացուած քնարբեր երակին Այս կարկտումը ամբողջ գործողութեան ամէնէն փափուկ աշխատութիւնն է։

(Թան) ՏՕՔ. Յ. ՀԷԼՄ

## ՄԱՄՈՒԼ

ԹԻՒՐՔ խօսելով մայրաքաղաքի քանի մը հրապարակագիրներու կարծիքին վրայ, որոնց համեմատ Կառավարութիւնը պէտք է Թուրքերէնի դարձնէ յունական անուն կրող քաղաքներուն և աւաններուն անունները՝ հետեւեալով կը վերջացնէ.

«Եթէ մենք դպրոցներ հիմնելով յաջողինք քաղաքացիներու միտքն ու գաղափարները փոխել, եթէ յաջողինք միտքեր գրաւել ոչ թէ Թնդանօթով ու զէնքերով, այլ դաստիարակութեամբ, արդարութեամբ և քաղաքակրթութեամբ, այն ատեն այս քաղաքներուն բնակիչները հին Հելլադան պիտի մոռնան ու մեզի պիտի համակրին։

«Եթէ մեր ներգործութիւնը չյանեցընենք քաղաքացիներուն սրտին ու գաղափարներուն վրայ, անուններու փոփոխութիւնը անօգուտ պիտի ըլլայ, վասն զի այս վայրերը միշտ իրենց հին Նուաճողներուն պիտի ըլլան ու անոնց բնակիչները շատ իրաւամբ պիտի ուզեն իրենց Ազգին տիրապետութիւնը»։

* * *

ՔԷՕՑԼԻՒ «Ամէն բանէ առաջ անդորրութիւն» խորագրով խմբագրականին մէջ հետեւեալը կը գրէ ի մէջ այլոց.

«Այսօր մեր կառավարութեան ամէնէն գլխաւոր պարտականութիւնն է յառաջդիմութիւնէն, բարեկարգութիւնէն ու գիտութիւնէն առաջ Կուսակալութիւնը աւազակութիւնէն ազատել ու մաքրել։

«Մեր Այտընի նահանգը այսօր խիստ լուրջ անդորրութեան մը կը կարօտի։ Ամբողջ նահանգին բնակչութիւնը այս է որ կը խնդրէ ու կը պաղատի։

Շրջականերէն առնուած լուրերը շատ գէշ են։ Ամէնէն աւելի աշխատելու և արդիւնաքերելու յարմար այս եղանակին նահանգին ամէն կողմը երևցող աւազակութիւնը ամէնուն արիւն արցունք կը լացնէ։ Պատերազմին, մարախին և սէնտիքաներուն երկնային պատուհասի մը պէս նահանգին պատճառած վնասները այս տարուան առատութեամբ և օրհնութեամբ կը յուսացուէր փոխարինել։ Մինչդեռ, օրհնութեան ներկայ տարին երբ այս աւազակութեան կրակով այրի ու մոխիր դառնայ, աստ ուրիշ բան չենք կրնար ըսել եթէ ոչ փորձանք և ուղուրսուզութիւն։

Հետապնդութեան և անդորրութեան խնդիրներուն մէջ իր կարողութեամբ և փորձառութեամբ ծանօթ մեր կուսակալ փաշայէն՝ այս մասին ազդու տնօրինութիւններ կը սպասենք, որով միանգամ ընդ միշտ վերջ գտնէ այս աւազակութիւնը և նահանգը մաքրուի։

* Ուրիշ յօդուածի մը մէջ «Բէօյլիւ» հրատարակելով Իթիլաֆ կուսակցութեան նախագահ կոչուած գնդապետ Սատըք պէյի հեռագիրը, որով ասիկա Ռուսիոյ Զարէն և Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահէն Թուրքիոյ վրայ խնամակալութիւն կը խնդրէր, կատաղի կերպով անոր վրայ կը յարձակի և այսպէս կը վերջացնէ.

«Այն կապերը, որոնք Սատըքը Թուրքիոյ կը միացնէին, խզուեցան։ Հետեւաբար միակ ծառայութիւնը որ ան կրնայ մատուցանել Օսմ. Ազգին է՝ «արենուս առջեւէն անդին քաշուիլ որպէսզի չուէք չընէ մեզի, վասն զի ալ հերիք է ինչ որ ըրաւ մինչև հիմա»։

* * *

ԱՀԷՆԿ իր խմբագրականին մէջ խօսելով Մեծ Տէրութեանց տեսութեան վրայ որ է «Պալքանները պալքանցիներուն», ու բաղդատելով զայն Պերլինի դաշնագրին որոշմանց հետ, կ'եզրակացնէ թէ որչափ յառաջդիմէ քաղաքակրթութիւնը և մարդկութիւնը բարձրանայ, այնչափ արդարութիւնը կը նուազի։ «Հետեւաբար, կ'ըսէ, մենք ալ պէտք է համակերպինք այս դարուն յորում կը թագաւորէ սա վարդապետութիւնը. «Իրաւունքը հզօրագոյնին է»։

## ՀՐԱՒԷՐ

«Բնար» Միութեան Պատ. անդամները կը հրաւիրուին անպայման ներկայ գտնուիլ Ընդհ. Ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ վաղը, Կիրակի, առաւօտ ժամը 10ին, 23, Յունիս. 1913. Միութեանս չէնքին մէջ։

Օրակարգ. Միացում «Որսորդաց» և «Բնար» Ակումբներու

(Կնիք)

## ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Պատկ. Խառն Ժողովը Ուրբաթ երեկոյ նիստ գումարեց՝ նախագահութեամբ Առաջնորդ Ս. Հօր։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ էին Տ. Եղիշէ, Տ. Մեսրոպ Տ. Անանիա քահանայք։ Քաղաք. Ժողովէն Տիրան Աչնան Յակոբ Հարենց, Միսաք Մորուքեան և Վարդան Եկմաուեան էֆ. ները։— Որոշուեցաւ նորընտիր կրօնական և աշխարհական երեսփոխաններու ընտրական գործողութեանց օրինաւորութիւնը հաստատող պաշտօնագիրը պատրաստելով ներկայացնել Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ ըստ օրինի յիշեալ երեսփոխանաց վաւերացումը կատարելու համար։ Որոշուեցաւ սոյն նպատակաւ Գաւառ. Ժողով հրաւիրել յառաջիկայ Հինգշաբթի օր։— Փորթէյիսի եկեղեցիէն բուրվառ մը գողցուած ըլլալով, խնդրոյն լուսաբանութեան համար յսուեցան ի դիմաց Թաղականութեան Սարգիս էֆ. Գազազեանի բացատրութիւնները. նոյնպէս տեղւոյն Տ. Ղեւոնդ և Տ. Յակոբ քահանայից յայտարարութիւնները. սակայն նկատելով որ լաւագոյն է նախնական քննութիւնը տեղւոյն վրայ կատարել, որոշուեցաւ, հաղորդել Թաղականութեան որ այս մասին վերստին մանրամասն քննութիւն մը բանալով արդիւնքը գրաւոր տեղեկագրով մը ներկայացնէ, որպէսզի ժողովը ըստ այնմ որոշէ պատասխանատուութիւնները և ճշդէ թէ ո՞վ պարտի տուժել եղած վնասը։— Կարդացուեցաւ Պատրիարքարանէ շրջաբերական մը որով կը յայտնուէր թէ յետ այսու 20 տարեկանէ վար քրիստոնէից իսլամացումը արգիլուած է։ Որոշուեցաւ սոյն կարեւոր պարագան յատուկ շրջաբերականներով հաղորդել բոլոր Թեմերը։— Տնտես. Խորհուրդը վաւերացուցած ըլլալով Ս. Ստեփաննոսի և գերեզմանատան մատրան հաշիւները, որոշուեցաւ յարմար առթիւ մը հրատարակութեան տալ զանոնք։— Որոշուեցաւ գրել Սէօքէյի Թաղականութեան որ մինչև օրինական շրջանին լրանալը ըստ օրինի շարունակէ իր պաշտօնը։ Նոյն իմաստով որոշուեցաւ գրել նախ ատենադպիր Մանուկ էֆ. Մանուկեանի որ օրինական շրջանը լրացած կարծելով հրաժարած էր։— Աղեքսանդրիայէն Եղիա Արապեան անուն անձ մը ժառանգական վկայագիր մը խնդրած ըլլալով, որոշուեցաւ յետ կանոնական քննութեանց տալ խնդրուած վկայագիրը։—Կարդացուեցաւ Գասապայի Թաղականութեան գիրը տեղւոյն ուսուցիչ Պ. Թագւորի մասին։ որոշուեցաւ որ յիշեալը կախակայեալ նկատուի, մինչև դատին վերաքննութեամբ վճռուիլը։— Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրաժարած ըլլալով, նոր Հոգաբարձութիւնը ընտրուեցաւ հետեւեալ ազգայիններէ. Տիար Տքթ. Տ. Էնֆիէճեան, Զարեհ Սպարթալը, Ստեփան Դէօրքեան, Վահան Զմիւռնակեան, Հայկ Շահինեան, Սարգիս Ղազարոսեան, Զարեհ Ծաղիկեան։ Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը ի նիստ պիտի հրաւիրուի յառաջիկայ Երեքշաբթի օր՝ նախագահութեամբ Առաջնորդ Ս. Հօր։ Որոշուեցաւ Ազգային Տուրքի արդիւնաւորման համար յառաջիկայ չորեքշաբթի խառն նիստ գումարել Տնտեսական Խորհրդոյ հետ։

— «Աշխատանք» շաբաթաթերթի հրատարակիչ գրավաճառ Սեդրակ Թօքաճեան անուն անձը, Առաջնորդ Ս. Հօր եպիսկոպոսացման դէմ Ս. Պատրիարքին ուղղեալ հանրագրութիւն մը ներկայացընելով, կ'առաջարկէր ստորագրութեանց վաւերացումը կատարել։ Ժողովը մերժեց կատարել այդ վաւերացումը, նկատելով որ ստորագրութիւն մը վաւերացնելու համար, այդ ստորագրութիւնը կամ ծանօթ ըլլալու է և կամ ի ներկայութեան գրուած ըլլալու է։ — Ժողովը ատենցմէ զատ զբաղեցաւ նաև մի քանի անհատական խնդիրներով։

—Մեր նախորդ թիւով գրած էինք թէ 2-2½ տարեկան, անտէր անտիրական մանչ որբուկ մը Առաջնորդարան յանձնուած է, և խնդրած էինք որ հոգեզաւակ առնելու փափաք ունեցողներ, ըստանան այդ որբուկը, փրկելով զայն ապահով մահէ կամ կորուստէ։ Այս անգամ ալ Մանիսայի Թաղականութենէն գրուած է Առաջնորդարան թէ հազիւ 1-2 ամսուան նորածին մը մայրը մեռնելով, փոքրիկը բոլորովին երեսի վրայ մնացած է։ Կը խնդրուի ազգասէր հասարակութենէն, որ այս երկու փոքրիկները որդեգրելով փրկեն զիրենք վերահաս կորուստէ։ Փափաքողք կրնան դիմել Առաջնորդարան։

—Երէկ և առջի օր յաջողութեամբ կատարուեցան Հռիփսիմեան վարժարանի Կրօնքի. Բարոյագիտութեան Ձայնական երաժշտութեան և Դաշնակի, իսկ Մեսրոպեան վարժարանի Տոմարակալութեան, Անգլիերէնի Կրօնքի և Բարոյագիտութեան քննութիւնները։ Այսպէս այս տարի մեծաւ յաջողութեամբ մեր երկու վարժարանները աւարտեցին իրենց ամավերջի քննութիւնները փոխնիփոխ այցելող բազմաթիւ ուսումնասէր ներկաներու պատճառելով ընդհանուր գոհունակութիւն։

—Մենէ կը խնդրուի ծանուցանել.—Ս. Մեսրոպեան վարժարանի երգեցիկ խումբին մեծ ու փոքր երգեցիկները կը հրաւիրուին յառաջիկայ Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 8 30ին ներկայ ըլլալ Ս. Մեսրոպեան վարժարան և մասնակցիլ ամավերջի հանդէսին համար պատրաստուած երգերու փորձերուն։

—Փորթէյիսի Ազգ. երկսեռ վարժարանի ամավերջի հարցաքննութիւնները կատարուած են նախընթաց չորեքշաբթի կանխաւ եղած ծանուցման համաձայն դասարանական դրութեամբ։

Քննութեան ներկայ գտնուած են Արժ. Տ. Յակոբ քհնյ. Գօլճեան, Տիկ. դպրոցի խնամակալութեան անդամուհիներէն Տիկ. Թագուհի Վարդանեան և Օր. Պերճուհի Սարգիսեան, Տիար Մեսրոպ Նուպարեան, Պարոնայք Յակոբ Յովհաննէսեան (բժշկական ուսանող) Կարապետ Տայեան, Վահրամ Թաթուլ ուսուցիչները և ուրիշներ։

Ունկնդիրները գոհ մնացած են երկ-

---

«ԴԱՇԻՆՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [46]

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՕ

# ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

# ՍԻՐՈՅ ԴԻՒՑԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

## ԺԱ.

## ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՏԱՄՎԻԼԻ ԵՒ ԲԱՐՏԱԵԱՆԻ

Եւ ձեռքը երկարեց տեսնելու համար թէ դուռը գոց էր։

Նոյն վայրկեանին, այս դուռը ինքնին բացուեցաւ, և Տամվիլ մարաջախտը երեւցաւ, ձեռքին մէջ ջահով մը։

—Ահա, ըսաւ մարաջախտը հանդարտ ձայնով մը, սիրելի պարոն տը Բարտաեանն է։ Զիս կը փնտռէիք, կարծեմ։ Ուրեմն ներս մտնելու ձանձրոյթը առէք... ես ալ, իրօք կուզէի ձեզ տեսնել և խօսիլ...։

Բարտաեան վայրկեան մը մնաց։ Մարդ մը որքան որ դժուարաւ յուզուի, զօրաւոր ցնցում մը կըզգայ երբ յանկարծ ոխերիմ թշնամի մը կը տեսնէ այն վայրկեանին իսկ ուր կարծէր այս թշնամին յանկարծակի բերել։

Սակայն կամքի զօրաւոր ջանքով մը, ձեր արկածախնդիրը շուտով ինքզինքին եկաւ. սենեակին ներսը արագ ակնարկ մը նետեց ապահովուելու համար թէ մարաջախտը առանձին էր և, գեղեցիկ շնորհալիութեամբ մը բարեւելով պատասխանեց.

—Իրօք, իշխան, ձեր հրաւէրը կընդունիմ, որովհետև երկու կարեւոր բաներ ունիմ ձեզ ըսելու։

—Եթէ գիտնայի թէ զիս կը փնտռէիք, ըսաւ Տամվիլ, դռները բանալու ձանձրոյթէն կազատէի ձեզ։ Կը ցաւիմ որ այսքան դժուարութիւն քաշեցիք։

—Հազար անգամ բարի էք, իշխան, ձեզ կապահովցնեմ թէ առանց ո և է դժուարութեան ձեր կղպանքները խորտակեցի։

—Ա՛հ այս... սովորութիւնը։

—Է՛հ, իշխան, կը բանան ինչ որ կըրնան... ոմանք կղպանքները, ուրիշներ մարդկային սրտերը...

—Բայց մտէք, խնդրեմ։ Թող տուէք ինձ որ հիւրընկալութեան բոլոր պարտականութիւնները գործադրեմ։

Բարտաեան չի վարանեցաւ։

Մտաւ։

Մարաջախտը դուռը գոցեց։

Ընդարձակ նեքնասենեակի մը մէջ կը գտնուէին որուն վրայ երկու դռները կը բացուէին. անոնցմէ մին տեսակ մը սրահի վրայ կը բացուէր որ ապարանքին ընդունելութեան սենեակը չէր, բայց տեսակ մը խօսարան մարաջախտին բարեկամներուն համար։ Տամվիլ Բարտաեանը այս սրահին մէջ մտցուց։ Իր ջահը վառարանին վրայ դրաւ և, իր տարօրինակ այցելուին թիկնաթոռ մը ցուցունելով, ինքն ալ նստաւ։

—Ա՛հ ուրեմն, ըսաւ Բարտաեան որ անմիջապէս նստաւ, ինձ կսպասէի՞ք, իշխան։

—Պարոն տը Բարտաեան, ձեզ կըսպասէի առանց ձեզ սպասելու։ Ձեզի նման մարդու մը միշտ կ'սպասեն։ Իրարու հանդէպ մեր ունեցած կացութեան մէջ, չէի դադրեր մտածելէ թէ՝ ուշ կամ կանուխ զիս տեսնելու փափաքը պիտի ունենայիք։

—Տեսնենք, իշխան, ըսէք ինձ թէ իմ այցելութիւնս ձեզ տեղեկացուցած էր, ըսաւ, Բարտաեան որ Ժօլօն յիշեց։

—Ճշմարտութիւնն է, պատասխանեց Տամվիլ։

—Բանի որ անկեղծութեան ճամբուն մէջն էք, չէ՞ք կրնար ըսել ինձ թէ ո՞վ ձեզ կանխեց։

—Դիւրին է և ոչ մէկ իրաւունք չեմ գտներ ձենէ պահելու. Սպաներէս մին որ շատ լաւ կը ճանչնաք, որուն համար ամենէ սերտ բարեկամութիւնը կը տածէք ... այն քաջ Օրթէզը։

—Պ. տ'Ասբըրմօ՞նը։

—Նոյն ինքն։ Եթէ իրեն հանդէպ բարեկամութիւն մը ունիք, ձեզի համար այնպիսի սէր մը ունի որ առիթ կը փնտռէ ձեզ տեսնելու, գոնէ վայրկեան մը։ Կարծեմ թէ հետաքրքրական բան մը ունի ձեզ ըսելու։

—Սիրով մտիկ պիտի ընէի զինք, իշխան։ Իրօք այս յարգելի ազնուականին

սեռ աշակերտաց գիտակցութեան տուած պատասխաններէն, ուղղագրութիւններէն, բացատրութիւններէն և շարադրութիւններէն, և իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին ուսուցիչներուն։

Յունիս 19 Դշ. օր կէս օրուան աշակերտական սովորական հաւաքոյթը տեղի ունեցեր է յորում Ա. Բ. Դ. և Ե. դասարաններու աշակերտաց վիճակացոյցները բաժնուած են և ուր վերջին խրատականը խօսեր է վարժարանին Տն. ուսուցիչ Տիար Հ. Երամեան, մասնաւորելով իր խօսքերը վարժարանին Ե. դասարանի 3 մանչ և 5 աղջիկ աշակերտաց որոնք պիտի բաժանուէին վարժարանէն Զրդ դասարան չըլլալուն համար։

Վարժարանը արձակուրդի առթիւ փակուած ըլլալը ծանուցուելով երկսեռ աշակերտք հրաժեշտի «Ահա՛ք բարով»ը ըրին և մեկնեցի իսկ Ե. դասարանը խըմբովին մօտենալով ուսուցիչներուն համբուրեցին անոնց ձեռքերը արտասուալից աչքերով։

—Մայրաքաղաքի ծանօթ գրագէտ և իմաստասէր գրաբարագէտ ու ազգին վաղեմի վաստակաւորներէն ծերունազարդ ու ալեւոր Յակոբ էֆ. Դուրգէնի բազմարդիւն ուսուցչութեան քառասնամեայ Յոբելեանը մերձաւոր ժամանակի մը մէջ վայելչապէս տօնելու համար կազմուած Յանձնախումբը մասնաւոր կոչով մը կուգայ խնդրել Իզմիրի հայութենէն որ իր բարոյական և նիւթական օժանդակութիւնները բերէ Յոբելեարին բեղմնաւոր գործունէութեան հանդէսին առթիւ յարգանքի և համակրութեան վայելուչ մէկ մը ընելու։

Արդարև Յակոբ Դուրգէն էֆ. մէկը եղած է Ազգին այն հեղինակաւոր դէմքերէն, որոնք իրենց բովանդակ կեանքը օգտակարապէս նուիրած ու ծառայեցուցած են թէ իբր ուսուցիչ և թէ իբր գրագէտ խմբագիր նուիրուելով հանրային գործունէութեան և զարգացման ու մեծապէս իրաւունք ունին իրենց ծերութեան վերջին օրերուն մէջ ակնկալելու այն ազգէն որուն համար ամբողջ կեանք մը տքնեցան։

Մեծապէս յանձնարարելի է իր Յոբելեանը ամէն անոնց, որոնք վաղեմի վաստակաւորի մը ալ հանգստեան կոչուելու բնական իրաւունքին և իր սա տկարութեան օրերուն մէջ անոր նիւթական և բարոյական սատարում մը ընելու մէջ գործնապէս և հնչուն ձեռքերով կը գիտնան գնահատել Ազգին բազմաշխատ երախտաւորը որ պահ մը Ազգին Հին Ոսկեդարը վերակենդանացնելու աւիւնոտ ու խանդավառ կեանքն ունեցաւ, որ իբր Երեսփոխան Ազգին ընդհանուր շահերը պաշտպանեց, որ իբր Ուսումն. Խորհըրդոյ անդամ կրթական հաստատութեանց բարելաւութեանը ջանաց և մանաւանդ իբր Ուսուցիչ տասնեակ տարիներ ամբողջ ծառայեց ու տքնեցաւ Ազգին համար, և հիմա տնանկ ու կարօտ վիճակով մը պատին երեսին լքուած կը մնայ՝ կարօտ հանրային աջակցութեան։

Մեծապէս գնահատելի է Յոբելեանական խումբին աշխատութիւնն ու թափած ճիգը և իր հանրութեան ուղղուած կոչը վստահ ենք թէ արձագանք պիտի գտնէ Իզմիրի մէջ ալ, որպէսզի իր սարքելիք մերձաւոր Յոբելեանական տօնին, ինչպէս մայրաքաղաքն ու գաւառները Իզմիրն ալ իր մասնակցութեան պատուաբեր բաժինը ունենայ՝ իր անունին և համբաւին վայել։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ.— Հոփսիմեան Ընկերութեան Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Թ. Տէտէեանէ 1 մէճիտ, Տիկին Եղբայրեանէ 10 ուլթնոց, Տիար Գ. Գոճապաշեանէ 2 մէճիտ։

—Աղքատախնամին երկու մէճիտ նուիրած է Տիար Մելքոն Հալաճեան, Տիկին Մարիամ Շէրպէթճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ազն. Տէր և Տիկին Թագւոր Սպարթալը երէկ Եւրոպա մեկնեցան։

## ԱԶԳ.

Ուսումն. Խորհուրդս ներկայիւս կը յայտարարէ որ օգնական ուսուցչի վկայական ստանալ փափաքողներու քննութիւնք տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ Ուրբաթ օր, Յունիս 28, ժամը 4ին Առաջնորդարանին մէջ, յատուկ Քննիչ Յանձնախումբի մը կողմէ։

Ուստի փափաքողք կը հրաւիրուին որոշեալ օրը Առաջնորդարան ներկայանալով անցընել կանոնական քննութիւնը ըստ կազմական կանոնագրի։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ
(Կնիք)

## ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲԵԴՐՈԴԱՅԻ ՄԷՋ.— «Ամալթիա»ի մէջ հետևեալը կը կարդանք.

«Հինգշաբթի կէսօրէն վերջ ի Բեդրոդա Պ. Վիթէլի գործարանին աշխատաւորներէն 20 ամեայ հայ-կաթոլիկ Մուրատ Տէլի Վարդանեան, յարակից տան մը օր մը առաջ վարձած սենեակէն իր գոյքերն առնելու երթալով՝ յանդիմանական խօսքերով ընդունուեցաւ իր տանտիրուհիէն, որ ամբողջ ամսականը վճարել կը պահանջէր վարձակալէն։

«Ասիկա յօժարեցաւ վճարել մէկ գիշերուան համար, զոր անցուց սենեակին մէջ, այսինքն 2 ուլթնոց, բայց որովհետև տանտիրուհին կը պնդէր որ գոնէ ամսական վարձքին մէկ քառորդն ստանայ, կռիւ ծագեցաւ, որուն մասնակցեցաւ նաև տանտէրը՝ Հերրիկոս Միչէլ, և Մուրատ յարձակելով անոր վրայ դանակով վիրաւորեց զայն ու փախաւ։

«Տիկ. Միչէլի և իր չորս անչափահաս զաւակներուն աղաղակներուն վրայ փութացին դրացիները և այն միջոցին պահակ պտտող քաղաքապահ Մէհմէտ Նուրի և Էմին ու ոստիկան-զինուոր Մուսթաֆա Ալի, որոնք յաջողեցան փախչող Մուրատը ձերբակալել։

«Դոտէլիոյի գործունեայ գոմիսէր Ալի Քեազիմ էֆ. որ առնին վերահասու եղած էր դէպքին, հետն առնելով Թագաւորական բժիշկ Պ. Տէր Ղազարեանն ու գոմիսէրի փոխանորդ Թէվֆիք էֆ. գնաց ոճիրին վայրը բայց դժբաղդաբար Միչէլը իր փորէն ու սրունքէն ստացած վէրքերուն ցաւէն մեռած էր։ Նմանապէս փութաց Իզմիրէն՝ հարցաքննիչ դատաւոր Ֆէհմի պէյ հարցաքննելու համար մարդասպանն որ այժմ Իզմիրի բանտը կը գտնուի։

ՔԱՆԻ մը օրէ ի վեր արձակուրդով քաղաքս գտնուող Սէօքէի գայմագամ Ապտուլլահ պէյ նախընթաց օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ԴԻԱԿԻ ՄԸ ԳՏՆՈՒԻԼԸ.— «Նէվսա»ի արկածէն կորսուածներուն ու մինչև հիմա դիակնին չգտնուածներուն մէջ կը յիշուէր նաև քաղաքիս անգլիական գաղութին պատկանող ծանօթ ընտանիքի մը Անգլիացի դաստիարակուհին։ Ասկէ քանի մը օր առաջ գտնուեցաւ արդէն կնոջ մը դիակը որ թէև կատարելապէս կազմալուծուած՝ բայց ենթադրուեցաւ որ յիշեալ դաստիարակուհին է։ Ասոր վրայ փոխադրուեցաւ հոս և վրայէն գտնուեցան 3 մատանի, 1 շղթայ, 1 զոյգ օղ, 1 զարդասեղ և 1 խաչ ամէնքն ալ ոսկիէ։ Ասոնցմէ ճշդուեցաւ որ յիշեալ դիակը դաստիարակուհիինը չէր այլ եղերական արկածին մէկ ուրիշ զոհին, որով անոր վրայէն գտնուածները Մետրապոլտութանին յանձնուեցան, որպէսզի կորուսեալին ներկայացող պարագաներուն տրուին։ Մատանիներուն վրայ փորագրուած էին Ն. Բ. Մ. սկզբնատառերը և 1 Յունվար 1910 թուականը։

ԵՐԷԿ նաւահանգիստս խարսխեց ամերիկեան «Ֆլօրիտա» շոգենաւը բերելով մեզ Մակեդոնիոյ զանազան քաղաքներէն աւելի քան 200 Իսլամ փախստականներ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ երէկ աւստրիական «Սթամպուլ» և ամերիկեան «Ինտիանա» շոգենաւով քաղաքէս վտարեց 10 անձնաւորութիւններ, կասկածելի նկատուած։

ԻԶՄԻՐԻ ոստիկանազօրաց կեդրոնական վարչութենէն հետևեալն ստացած ենք հրատարակելու համար։

ԵՐԷԿ կէսօրէ վերջ Սէլանիկէն նաւահանգիստս խարսխող «Ֆլօրիտա» շոգենաւին նաւապետը կը պնդէ թէ, այն միջոցին երբ կը մեկնէր Գավալայէն, տեսաւ որ քաղաքին զանազան կէտերէն բոցեր կը բարձրանային, ասկէ կ'ենթադրուի որ պուլկարները քաղաքը կրակի տուած են։

«ԻԶՄԻՐԻ ոստիկանազօրաց զգեստեղինաց մթերանոցին պէտք եղող 11,500 կապոյտ չայախին, 6000 գրօշոյ ապախին 7500 հատ խալփախին և 5000 ձեռք ձըմեռուան հագուստին, 3000 վերարկուի (քապօթ) և 5000 զոյգ տոլախին կարող չէքն ու չինողչէքը գոց պահարանի դրութեամբ նուազուրդի դրուած է. Յանձնառուները Յուլիս 1ին երկուշաբթի օր առաւօտէ մինչև իրիկուն կրնան պաշտօնատուն դիմել 100էն 110ի հաշուով և բաշխաւորութեան դրամը միասին բերելով։

## ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հելլէնական բանակը իր յաղթական գնացքը կը շարունակէ։ Քիլքիլիք և Կէվկէլի մղուած կռիւները պուլկարներու դէմ բուռն եղան։ Երկու քաղաքներն ալ յարձակմամբ գրաւուեցան։

—Հելլէնական բանակը դէպի հիւսիս կ'յառաջանայ իր միացումը կատարելու համար սերպերու հետ։ Պուլկարներու կորուստը շատ անաւոր եղած է։

—Կոստանդին Թագաւորը այսօր յայտարարութիւն մը պիտի ուղղէ իր ժողովուրդին, ծանուցանելով պատերազմի յայտարարութիւնը։ Պ. Բանաս յունաց գործակատարը ի Սօֆիա ետ կանչուեցաւ։

—Պուլկար 1400 զինուոր որոնք գերի տարուած էին, Պելկրատ հասան։ Սերպերու կորուստն մինչև այս վայրկեանիս 6000ի կ'հասնի, պուլկարներունը 23,000ը կ'անցնի, մեռած և վիրաւոր։

—Ուշ ժամանակ հասած տեղեկութեանց համեմատ պուլկար բանակին կացութիւնը ծանր ցոյց կ'տրուի։ Պուլկարները մեծ աղէտէ մը վախնալով, սպայ մը ղրկեցին սերպ ընդհ. բանակատեղը, թշնամութիւնները դադրեցնելու համար։ Այս պուլկարական խնդրանքը սերպ հրամանատարութենէն մերժուեցաւ։

—Ս. Բեթերզպուրկի պուլկար գործակատարը Պ. Սազոնօֆի յայտարարեց թէ պուլկար կառավարութիւնը պատրաստ է թշնամութիւնները դադրեցնելու և Պ. Տանէֆը Բեթերզպուրկ ղրկելով, հոն վիճաբանելու համար Պուլկարիոյ, Սերպիոյ և Յունաստանի միջև գտնուող տարբերութիւններու մասին։

Այս դիմումին վրայ Պ. Սազօնօֆ հեռագրաւ դիմեց Պելկրատ և Աթէնք, անոնց հաղորդելով առաջարկը։ Սակայն՝ քիչ յոյս կայ որ ընդունուի Սերպիոյ և Յունաստանի կողմէ։

—Սօֆիայէ հասած հեռագիրներ կ'ծանուցանեն թէ՝ Պուլկարիա կը հերքէ սերպիական յաղթութիւնները։ Ընդհակառակն կ'հաւաստեն թէ սերպիացի 1500 գերի վարած են։

## ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ. 22 Յունիս.— Սէլանիկէն կը հեռագրեն թէ Հելլէնական բանակը կը շարունակէ իր յաղթական յառաջխաղացութիւնը, ի փախուստ մատնելով պուլկարները։

Այսպէս Պուլկարները հալածող Հելլէնական բանակը Տօյրանը գրաւեց։

ՆՈՅՆ.— Պէլկրատէն կը հեռագրուի թէ Սերպիական բանակը շարունակ յառաջ խաղալով անցաւ Սերպօ-Պուլկար սահմաններն ու ոտք դրաւ պուլկարական հողին վրայ։

ՆՈՅՆ.— Պուլկարական բանակը հակառակորդին անհուաճելի անվեհերութեան առջև խուճապէ բռնուած կը փախչի։

ՆՈՅՆ.— Այս պահուն կը ծանուցուի թէ Գոչանայի մօտ մեծ կռիւ եղած է Սերպիական և Պուլկարական զօրաց միջև։ Սերպիական բանակը մեծ յաղթանակ մը տարած ու գրաւած է Ռէզօվօպոլէտօն։

ՆՈՅՆ.—Այս կռիւին մէջ սերպիական բանակին ձեռքն ընկան շատ մը պուլկարական թնդանօթներ, որոնք պուլկարները թողուցին խուճապի մատնուելով փախած ատեննին։

ՆՈՅՆ.— Սօֆիայէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Պալատին մէջ Ֆէրտինանտին նախագահութեան տակ մեծ ժողով գումարուեցաւ, որպէսզի խորհրդակցին այն տագնապալից կացութեան վրայ, որուն մէջ մնացած է Պուլկարական տէրութիւնն ու ազգը։

Տրուած որոշումները կը մնան անծանօթ։

ՆՈՅՆ.— Պուլկարական կառավարութիւնը սպարապետ Սավօֆը պաշտօնանկ ընելով պուլկարական այդ ձախողուածքին, անոր պաշտօնը յանձնեց սպարապետ Տիմիթրիէֆին։

ՆՈՅՆ.—Պուքրէշէն կը ծանուցուի թէ այդ քաղաքին մէջ ցոյցեր եղած են ընդդէմ Աւստրիոյ։

ՍԻՆԷՄԱ ԹԱՊԱՀԱՆԷ ԻԶՄԻՐ

Մեքենաներու նորոգութիւնները լրացած ըլլալով, «Լիւքս» Սինէմաի ներկայացումները պիտի շարունակուին ասկից յետոյ կանոնաւորապէս, ինչպէս առաջ։

Շաբաթ օրուընէ սկսեալ նոր յայտագիր ընտրուած ֆիլմերու, ինչպէս. Լեռան միւս կողմը.— Ապակիէ դագաղը.— 3 մաս.— Գիշերաշրջիկը.— Միւսին աղջիկը և ծիծաղաշարժ ֆիլմեր։

և իմ միջև խոստացուած խօսակցութիւնը կայ, և պէտք պիտի ըլլայ որ վերջին բառը միայն կամ միւսին մնայ։ Բայց հաճեցէք շարունակել, իշխան, կըսէք ուրեմն. .

—Կըսէի, սիրելի պարոնս, ձեր ընտիր Օրթէզ բարեկամը ձեզ իր թևերուն մէջ սեղմելու յոյսով, մինչ Մոնմօրանսիի ապարանքին բոլորտիքը կը դեգերի։

—Ահ, մտածեց Բարտաեան, ուրեմն միթոս չէ։

—Այս իրիկուն, ձեզ հետևեցաւ, տեսաւ ձեր պատէն անցնիլը, և մինչ դուռը կը բանայիք, մեծ դռնէն մտաւ և ձեր այցելութիւնը կանխեց....։ Բնանալու վրայ էի։ Բայց ձեզ տեսնելու հաճոյքը ունենալու համար, որոշեցի հսկել։ Լաւ ըրի. որովհետև անհաւասիկ էք։

—Այո, անհաւասիկ իմ, ըսաւ Բարտաեան։ Բայց, իշխան, քանի որ. մինչև այս կէտը կը վիճանիք. պիտի թոյլատրէք ինձ փոքրիկ հարցում մը ընել, մէկ հատ։

—Ինչպէս ուրեմն։ Տասը հարցում եր, սովորական հարցում և տարօրինակ հարցում, ամէն հարցումներու իրաւունք ունիք։

Այս անգամ, ծեր բախտախնդիրը տժգունեցաւ։

Միթէ դահիճին պիտի յանձնուէ՞ր։ Միթէ զինք պիտի տանջէին։

Սակայն, չշփոթեցաւ և ըսաւ.

—Ձեզմէ պիտի խնդրէի, իշխան, եթէ առանձին էք, եթէ կրնամ անկեղծօրէն խօսիլ ձեզ։

—Պարոն տը Բարտաեան, ամէն ինչ կրնաք ըսել, և ձեր սիրտը թեթևցնել։ Դալով առանձին ըլլալուն, կըմբռնէք թէ նախատինք մը պիտի ըլլար ձեզի։ Ձեզի նման մարդու մը պատիւ ընելու համար սրբոյն քաջ սպաներ ըլլան չուրջս, զարմանալ քիչ պիտի համարուէին։ Ես այսու հանդերձ, նայեցէք։

Այս բառերուն վրայ, մարաջախտը ոտքի ելաւ։ Այս սրահին վրայ երեք դուռներ կը բացուէին։ Մէկը ուսկից Բարտաեան մտաւ. երկրորդը որ ննջասենեակին վրայ կը բացուէր. երրորդը զէնքերու սենեակի մը վրայ։

Տամփլ առաջինը բացաւ, և Բարտաեան տեսաւ երկու կարգի վրայ շարուած տասներկու պահակներ, նիզակներով զինուած։

Ծեր արկածախնդիրը գլուխը օրօրեց, և Տամփլ դուռը գոցեց։ Յետոյ, մինչ նոյն հանդարտ քայլով, երկրորդ դուռը բացաւ, և տասնըհինգի չափ ազնուականներ երևցան Բարտաեանի, ամէնքն ալ ձեռքերնին սուրեր ունէին։

—Բարի իրիկուն, պարոններ, ըսաւ ծեր բաղդախնդիրը բարևելով։

Ազնուականները անշարժ և համր մնացին։

Այս երկրորդ տեսիլքը իսկոյն աներևութացաւ, մարաջախտին դուռը գոցելով։ Այն ատեն գնաց երրորդը բանալու, և այս անգամ, երևցան վեց հրացանակիրներ պատրաստ կրակ ընելու, անոնց ետին, Օրթէզ պատրաստ նշանը տալու։

Ի ՎԱՃԱՌ ՀԱՆՈՒԱԾ Է

ԵՓՐԱՏԵԱՆ Ընկ. Նպարավաճառատունը,—Բէշիտէ փողոցի թիւ 105 (Հիւանդանոցի անկիւնը). —իր ամբողջ պարունակած ապրանքներով, փափաքողք կրնան դիմել յիշեալ խանութը մանրամասնութեանց տեղեկանալու համար։

15—4

Տիեզերապէս ճանչցուած լաւագոյն ժամացոյցը որ պաշտօնապէս ընդունուած է հեռաւեալ վարչութիւններէ.

Անհատոյի Օսմ. երկաթուղիներու ընկերութիւն Շիրէթի Խայրիյէ Օսմ. զօրաց վարչութիւն Իտալիոյ պետկն. երկաթ. Ռուսական երկաթուղիք Յունական երկաթուղիք

## Ոսկի, Արծաթ, Նիքել

=ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ=

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Այտրնի, Գոնեայի նահանգներու եւ Արշիպեղագոսի Կղզեաց:

**ՎԱՀԱՆ ՉՄԻՒՌՆԱԿԷՍԵԱՆ**

ի Զուխա Պէտէսթէն, Թիւ 14 - 40

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ Իզմիրի և Շրջակայից ծանօթ ամէն ժամագործներու մօտ։


## ՔԱՂՈՒԱԾ

ՆԷՕՇԱՔԷԼԻ

**ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ**

ՈՐՈՇՄԱՆԱԳՐԷՆ

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ նաւու յատագոյն վեց բրօմէթրբներու համար սէրիի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ — Թիւ դասակարգութեան

| | |
|---|---|
| Գ.և Գ.Գ. Ֆավրը-Ժազօ և Ընկ.Գործարան (ԶԵՆԻԹ) ժամացոյցերու իլօքլ | 22,8 |
| Բ. Գիւհրէ, Լօքլ | ,22 |
| Բ. Տիթիշայմ, Շի տը Ֆօն | 22,2 |
| Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօքլ | 19,1 |
| Գործարան Լոնժինի, ի Սէնք - Իմիէ | 14,2 |
| Ժամագործութեան դպրոց | 13,0 |
| Լ. Գրանտ և եղբարք (ՕՄԷԿԱ) | 13,8 |

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ

Դիւանապետ՝ ՓԷՐՐԷՆ Նախագահ՝ Տօք. ԹԷԹԹԱՎԷԼ

## ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԲԱՐԻԶԻ 1900 Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏԱՔՈՍ ՄՐՑՄԱՆ ԱՆԴԱՄ՝ ԺԻՒՐԻԻ ՄԻԼԱՆԻ

1906 Ի ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) գտարանին 1909 ի Պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն եւ ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ատեն։


ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒԻՍՔԻՆ

ԿԸ գտնուի հետեւեալ վաճառատուններուն մէջ.

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ — ՊԱՂԱՊԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ — ԳՈՒՐԷՆ ԿԱՊՐԷԼ — Գ. ԳՐԱՄԷՐ ՍՐԻՔՊԱՐԵԱՆ

ՀԱՑ ԼԱՑՔ ԵՒԼՆ. ԵՒԼ.



## Զիթապտուղի Անխարդախ Իւղ

ԵՐՆԻՆ ՀԱՄԸ ԳԻՏՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍՆԻՆ ԱՌՈՂՋ ՊԱՀԵԼ ՈՒՋՈՂՆԵՐՈՒՆ

Իզմիրցիք որ ամէն բանի մէջ փափկաճաշակ և բծախնդիր են, ցաւ ի սիրտ պարտինք ըսել թէ իրենց առողջութեան մասին անհոգ են, բացառութիւնները միշտ յարգելով, բնաւ կերած իւղերնուն ուշադրութիւն չեն ըներ, կարգ մը ծախուած բամպակի և պիտակի իւղերով խարդախուած ձէթ գործածելով իրենց ամենէ թանկագին գոհարը, առողջութիւնը, վրայ կուտան, ամենէ նշակաւոր բժիշկները իսկ Այվալըքի ընտիր իւղը կը յանձնարարեն ձկան իւղի տեղ գործածել իբրև կազդուրիչ և բոլոր հիւանդութեանց միակ դարման, որքան ուրեմն պէտք է առանին պիտոյից համար այդ իւղը գործածել քան վատառողջ և խարդախեալ իւղերը, փորձեցէք անգամ մը և ինքնին պիտի գնահատէք իր առաւելութիւնները։ Գործածեցէք զայն նոյն իսկ խմորեղէններու և այլ ռնուշեղէններու մէջ որք չուշմայի իւղով կը պատրաստենք ցարդ։

Փնտռեցէք Ազգ. Հիւանդանոցի եռև Ազնաւորեան փողոց Թիւ 7,

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՐՈՍԵԱՆի տունը։ 125—97



## ԼԷ ՊՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒԻՈՆԻ

(LES PROVENCES REUNIS)

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջնակարգ կեանքի ապահովագրական այս ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր և դիւրամատչելի պայմաններով կ'ընդունի կեանքի ապահովագրութիւններ, յաճախորդին տալով ամէն տեսակ ապահովութիւն և դիւրութիւն։

Կրնայ մրցիլ աշխարհիս ամէն տեսակ կեանքի առաջնակարգ ապահովագրական ընկերութեանց հետ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար պէտք դիմել Իզմիրի և շրջակայից ընդ. գործակալ.

ՍԱՀԱԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆի

Բասմաժ Նազարէթ Թիւ 5



## ԼԸ ՏԱՆԻՒՊ Ա ՎԻԷՆ

ԱՒՍՏ. ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ. Հաստատեալ 1867ին

Առաջնայատուկ ձեռնարկ Կայս. եւ Թագ. կառավ. հսկողութեամբ

| | |
|---|---|
| Ծայսօր իր Ապահովագրեալներուն վճարած է | 250,000,000 Ֆր. |
| Գահեստ ապահովուած | 50,000,000 » |
| Արժէք իր կալուածոց | 7,000,000 » |
| Դրամագլ. ամբողջական | 3,000,000 » |
| Գահեստ կեանքի ճիւղին | 35,000,000 » |

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ.—

Կեանքի վրայ ամեն տեսակ պայմաններով,

Որոշ պայմանաժամով կամ հասոյթի մը վճարմամբ անկարողութեան պարագային։

Խառն ապահովագրութիւնք. 3% ապահովեալ յաւելումով։

Օժիտի եւ խնայողական ապահովագրութիւնք։

Բոլոր՝ պայմաններն ամենէ նորագոյններն են և ամենէ առատաձեռն։

Տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներու

ՔՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԵՒ ԱՆՐԻՔԷՋ

Գիւշիւք Գուզու օղլու խան



## ROYAL EXCHANCE ASSURANCE

## ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՋ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1720ին Ի ԼՈՆՏՈՆ

| | |
|---|---|
| Գոյք ընկերութեան | Ա. Ո. 5,000,000 |
| Վճարեալ Ապահովագրեալներու | » » 42,000,000 |

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ.— Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ և ամեն կը կալուածք, կարասիք, ապարանք, նպաստաւոր պայմաններով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ.— Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամբողջ կեանքի տեւողութեան վրայ։ Նաեւ ապահովագրութիւնք, Ընկերութեամբ ապահովագրութիւն են. են.։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Կ. Ո. ՈՍԿԱՆԵԱՆի — Քննիչ պատուիրակ

Ս. ՈՒԻԹՇՕԼ ԵՒ ԸՆԿ — Ընդհ. Գործակալ



## ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

## ՔԱՄԷԼԻԱԻ

(ՆԱԽՈՐԴ. ԱՄԱՐԻԹԷՆ)

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար ապրանքներ։

Ամրան ներկայ եղանակին համար, ընդունած ենք մեծաքանակ ապրանք որոնք պիտի կրնան գոհացնել ամենէ նրբահաճներնը։

Գիներու անհամեմատ ժանութիւն, ապրանքներու տոկունութիւն անմրցելի են։

Այցելեցէք անգամ մը ՔԱՄԵԼԻԱՑԻ Վաճառատունը համոզուելու համար։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ



## ՆՈՐԹՓԷՔՕՆ

NORTHERN ASSUR. CO. LTD.

&

NORTH BRITISH & MERCANTILE INS.C

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի Գործակալութիւն հաստատուած 1864էն ի վեր

| | |
|---|---|
| Դրամագլուխ. Ընկերութեան Լ. Ս. | 9,000,000 |
| Տարեկան հասոյթ | » 7,023,100 |
| Գահեստի գումար | » 30,189,752 |

Ընկերութիւնս նպաստաւոր պայմաններով կապահովագրէ անշարժ կալուածներ, տրծարաններ, ամեն տեսակ ապրանքներ էն. էն.։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԺԷՄՅՍ ՀԱՏԿԻՆՍԸՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻԵՒ ՓՈՓՐ ԱՍԻՈՒ Ֆրանկաց քաղ, Բասմաժ Սքդ։



## ՍԹՕՄԱԼԻՔՍ

ՏՕՔԹԷՐ ՍԱՑԹՍ ՔԱՐԼՕԻ

ԴԱՐՄ — ԴԱՐՄ

ԱՊԱՀՈՎ. ապաքինում 98% այն բոլոր հիւանդութեանց համար որոնք Ստամոքսի և աղիքներու կը վերաբերին, նոյն իսկ եթէ 30 տարիէ ի վեր անոնցմէ տառատողներ ըլլան։ Մարսողութիւնը կը դիւրացնէ, ախորժակը կը բանայ և յանձնարարուած Եւրոպայի և Ամերիկայի բժիշկներէն առողջացնելով ստամոքսի խիթեր, փսխումներ, տոց և չափահասներու փորհարութիւն, ստամոքսի ընդլայնում, թթում, ջղայնութիւն և անմարսողութիւն։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ բոլոր դեղարանները.

= 5 ՖՐ. ՇԻՇԸ =

Կեղրոնատեղի՝

ՄՕՐԷՆՕ ՄԱՐԿՈՒՆԱՔՕ

—(Դեղագործ)—

ԱՐԱՊ ԽԱՆ - ԻԶՄԻՐ

ՍՏԱՄՈՔՍ ԵՒ ԱՂԻՔՆԵՐԸ